

Érintetti attitűd vizsgálata egy városfejlesztési projekt vonatkozásában

Saáry Réka

Tanársegéd, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar

saary.reka@kgk.uni-obuda.hu

Abstract: Noha a városfejlesztés a fejlődés elengedhetetlen hozadéka és mozgatórugója, mégis a végletekig megosztja az építkezések közelében lakókat, az ott dolgozókat és a projektben érintett lakosságot. Az érintettek megfelelő információval való ellátása és bevonása a projektbe, a projekt éppen aktuális fázisától függetlenül hozzájárulhat ahhoz, hogy támogató, de legalábbis kevésbé ellenséges közegben valósuljon meg a beruházás. Továbbmenve a szakirodalmi áttekintés alapján feltételezhetjük, hogy a közösségi részvétel (az érintettek bevonása) - bár számtalan problémát rejt magában - általában hozzájárul a projekt sikeréhez. Jelen publikáció egy olyan kutatás eredményeit mutatja be, amely a városfejlesztési projektekkal kapcsolatos érintetti attitűdöket térképezi fel. Kvantitatív kutatásunkban a városfejlesztési projektek során felmerülő leggyakoribb problémákat gyűjtjük össze, majd egy konkrét projekttel kapcsolatban az attitűd ismereti, érzelmi és viselkedési komponensét kutatjuk faktoranalízis segítségével.

Kulcsszavak: városfejlesztési projektek, érintettek attitűdvizsgálata

1. Bevezetés

A városfejlesztés a közszféra által irányított, illetve ellenőrzött akciók együttese azzal a céllal, hogy rendezett városi területek jöjjenek létre. A városfejlesztést alapvetően az a közös akarat határozza meg, hogy szép, egészséges (higiénikus), kényelmesen használható városi környezet kerüljön kialakításra. (Bajnai, 2011) Miközben a városfejlesztés során átszabják a városképet, a folyamatnak fontos hozadéka, hogy a megvalósult fejlesztések fokozzák a területen élők, tevékenykedők vállalkozó kedvét, hozzájárulnak versenyképességhez és erősítik az érintettek együttműködési készségét. (Noworol, 2017)

Amennyiben elfogadjuk, hogy a városfejlesztés tulajdonképpen a közszféra erőfeszítése, hogy a közösség életminőségét javítsa, és célja, hogy az egyes projektek egy komplex, koherens, összehangolt tervbe integráltan valósuljanak meg, akkor egyértelművé válik, hogy ez nem valósítható meg a közösségek, az ott

élők bevonása nélkül. Komoly kihívást jelent, hogy az egyes érintettek (kormányzat, önkormányzatok, civilek, lakosok, magánszféra képviselői stb.) érdekei, motivációi erősen eltérhetnek egymástól. Ezeket az eltérő motivációkat kiegyensúlyozottan érvényesíteni csak abban az esetben lehet, ha az érintetti együttműködés már projektek kezdeti stádiumában megvalósul, majd végigkíséri a tervezés és a megvalósítás fázisait.

Jelen publikáció általánosságban és egy konkrét projekt, a budapesti Városliget projekt kapcsán mutatja be az érintettek, elsősorban az ott lakók véleményét, attitűdjét a lehetséges, illetve megvalósult együttműködés/bevonódás vonatkozásában.

2. A városfejlesztés definíciója, városfejlesztési koncepció

A városfejlesztés Magyarországon is a központi kérdést, csakúgy, mint más erősen érintett, kevésbé fejlett kelet európai régióban. (Noworol, 2017)

A szakértők és akademikusok a városfejlesztési projektek (Urban Development Projects UDP) számtalan vetületét kutatják. A felmerülő politikai, szociális, ökológiai, egészségügyi jelentőségén túl, a városfejlesztések egyik kiemelt célja az adott település vagy akár szélesebb körben a régió versenyképességének javítása. A Piskóti (2006) által bemutatott négydimenziós stratégia értelmében a gazdaságfejlesztés első lépéseként megvalósuló infrastrukturális beruházások, egyes területek rehabilitációja megteremti az alapot a további gazdaságfejlesztési lépések kidolgozásához, megvalósításához. Ilyenek lehetnek a meglévő erősségekre épülő innovációs irányok feltárása, a tudásbázis megteremtése a K+F potenciál hasznosításával illetve a funkcionális (oktatás, szolgáltatás stb.) gazdaságfejlesztési törekvések támogatása. (Piskóti, 2006)

A kérdés tehát nem önmagában gazdaságfejlesztési és versenyképességi szempontból lényeges. Számtalan kutatás igazolta, hogy ezek a projektek közvetlenül és közvetetten is befolyásolják az ott lakók illetve azt a területet használók (ott dolgozók, rekreációs célokkal érkezők, turisták stb.) életminőségét. A nem megfelelően kivitelezett projektek számtalan negatív hatása között foglalkoznunk kell a zöld területek zsugorodásának problémájával, a jelenség egészségügyi következményeivel (Takano et al., 2002), az egyes területek/kerületek elnéptelenedésével, az ingatlanárak emelkedésének illetve esetleges csökkenésének hatásával, ami közvetetten az adott terület munkaerő piacát is átalakíthatja. (Perpinia, 2014)

Annak érdekében, hogy a városfejlesztés ne elszigetelt projektek zavaros összessége legyen, hanem koherens rendezőelv mentén valósuljon meg, a települések városfejlesztési koncepciót készítenek. A városfejlesztési koncepció a település

környezeti, társadalmi és gazdasági adottságaira alapozó tanulmány, amely a változási irányokat hosszú távra, tíz évet meghaladó időintervallumra határozza meg. (Bajnai, 2011)

A városfejlesztés mikéntje szintén vizsgálatok tárgyát képezi. Kulcskérdés többek között, hogy egy adott terület rehabilitációja során felújításra vagy teljes átépítésre kerüljön sor. C.W. Ho (2002) és szerzőtársai a kérést az újjáépítés illetve felújítás aspektusából vizsgálták. A szerzők által bemutatott hongkongi esettanulmány rávilágít az érintettek véleményének relevanciájára a vizsgált revitalizációs projektek kapcsán.

A témában íródott forrásmunkák megkülönböztetik tovább a városfejlesztés és az ingatlanfejlesztés fogalmát, míg az előbbi nagyobb területre – városrészre terjed ki, az utóbbi általában térben jól körülhatárolt projekt, ami egy vagy néhány ingatlant érint. (Bajnai, 2011)

A városfejlesztés során megvalósuló projektek alapvetően a közműhálózat, infrastruktúra fejlesztésére, telek átalakítási feladatokra, zöldterületek fejlesztésére, közcélú létesítmények (oktatási, kulturális, egészségügyi intézmények) illetve lakóépületek építésére, felújítására fókuszálnak. (Bajnai, 2011) A korlátozott pénzügyi és egyéb források ugyanakkor szűk keretet szabnak a projektek jellegét illetően, a fejlesztések zömében az életminőséget közvetlenül javító területekre fókuszálnak, előtérbe kerülnek a közlekedéssel, lakhatással, környezettel, egészséggel, környezetszennyezés csökkentésével kapcsolatos célok. Az említett célok tükröződnek a városfejlesztéssel kapcsolatos mérési módszertanok indikátoraiban is. Érdekesség, hogy az okos város (smart city) projektek a nagyobb léptékű, elsősorban közszolgáltatási fejlesztések viszonyrendszerében jelennek meg, önálló fejlesztési célként csak egy-egy esetben találkozunk ezzel a területtel. (Kun, 2016)

A projektekhez kapcsolódó forrásteremtés tehát kulcskérdés a városfejlesztés során. A helyi önkormányzatok a magánszféra bevonásával tudják szűkös erőforrásaikat kiegészíteni. A nagyobb léptékű projektek esetén a központi költségvetés, uniós pályázati források jelenthetnek fedezetet. Az együttműködések számtalan előnyén túl, problémát jelenthet az esetleges ellentétes motivációk, közjó szolgálat, politikai érdekek illetve a profitorientáció összehangolása.

3. A városfejlesztés posztmodern trendje

Az ortodox urbanizmus fogalmát Jane Jacobs alkotta meg a hatvanas években, az általa javasolt élettel teli, érdekes és hálózatosan összekapcsolódó, inspiráló városi környezet ellenpólusaként. Innen datálható a kreatív város koncepciójának térnyerése. A fogalom elterjedéséhez még három évtizedre volt szükség. A kilencvenes

évek derekán a városfejlesztés is marketing kérdéssé vált. A város arculata, mint a marketing tárgya, a termékfejlesztés, pozicionálás klasszikus folyamata során alakult ki. A városmarketing feladata a település fizikai és kulturális értékeinek bemutatása és egyfajta képzelt, vonzó életstílus kommunikációja, azzal a céllal, hogy érzelmi kötődést váltson ki a fogyasztókból, legyenek azok turisták vagy éppen az ott lakók. Egyes kutatók szerint a kreatív városfejlesztési gyakorlat - neoliberális gazdaságpolitika keretrendszerében – az elit, a felső középosztály tőkeerős rétegeit célozta meg. (Egedy, 2017)

A neoliberális urbanizmus, avagy a kreatív városfejlesztési koncepciónak számos negatív hozadéka van. Kutatói csoportok több éven keresztül, tizenhárom európai projekten kapcsán vizsgálták a koncepció negatív következményeit (Swingedouw et al, 2002). A szerzők egyebek mellett az alábbi általánosítható problémákat definiálták:

- A megvalósult projekteket eszközként használták, azzal a céllal, hogy kiemelkedő eredményeket mutassanak be, mind a tervezés mind a kivitelezés vonatkozásában.
- A vizsgált projektekben a helyi demokratikus részvétel nem vagy csak erősen formalizáltan valósult meg, ami az elit érdekek előretörését eredményezte.
- A projektek kevésbé illeszkedtek egy tágabban értelmezett városfejlesztési koncepcióba.
- A bemutatott projektek erősítették az érintett területek socio-demográfiai polarizációját, az ingatlanárak megváltozásával.

A kilencvenes évektől a kreatív város koncepcióval párhuzamoson fejlődött az okos város elmélete. Az okos városok olyan települések, amelyek a rendelkezésre álló technológiai vívmányokat egy jobb, változatosabb, fenntartható városi környezet kialakítása érdekében használják fel. (Lados, 2011) Az okos város koncepció három pillére: a fenntarthatóság, a hatékonyság és a széleskörű részvétel. (Egedy, 2017)

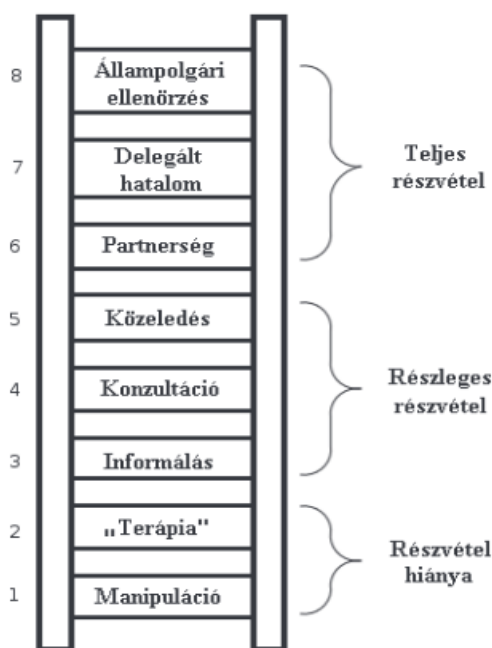
4. Közösségi részvétel, bevonódás

Az egyes projektek megvalósítási folyamata egyedi, a projekt jellege határozza meg az intézményi háttérét, valamint a résztvevő felek: a közszféra szereplői, a vállalkozók, magánszféra képviselői és az egyéb partnerek közötti együttműködési kereteket. A folyamatban minden esetben érintetté válnak bizonyos társadalmi szerveződések, úgy mint:

- Az adott területen tevékenykedő vállalkozókat, vállalkozásokat támogató szervezetek
- Informális társadalmi csoportosulások

- Helyi vezetők
- Kormányzattól független, az együttműködést, hálózatok létrejöttét támogató szervezetek (Noworol, 2017)

A társadalmi környezet átalakulása (a problémák növekvő komplexitása, a közgondolkodás változása, a képzettségi szint emelkedése, a gondolatok kifejezésének képessége stb.) illetve a technológiai feltételek változása (információk hozzáférhetősége, közösségi felületek szervező ereje stb.) alapjaiban formálták át a közösségek városfejlesztési projektekkel kapcsolatos percepcióit, attitűdjét. Az Arnstein (1969) nyolc lépcsős modellje az információhiányból fakadó manipulációtól egészen a közös döntésig, a tényleges részvételig vázolja fel a bevonódás lehetséges szintjeit. (1. számú ábra) A bevonódás mértékét az adott ország társadalmi és kulturális fejlettségi szintje természetesen erősen befolyásolja. (Enserink-Koppenjan, 2007)

1. ábra: a közösségi részvétel szintjei

Forrás: Arnstein, (1969) alapján

A szerző maga is felhívja a figyelmet a modell hiányosságaira és a közösségi részvétel lehetséges hátrányaira. Ezek többek között: a szeparatizmus támogatása, a magasabb költségességgel együtt járó romló hatékonyság, a tény, hogy a közösségi részvétel keretét biztosít a kisebbségek opportunistá viselkedésének és nem kompatibilis a központosított, professzionális menedzsment rendszerekkel. (Arnstein, 1969)

Mindezek ellenére, európai norma szerint ma már kötelező figyelembe venni a közösségek véleményét a városfejlesztéssel kapcsolatos kérdésekben, ellenkező esetben azok akár formálisan, akár informálisan szerveződve, ellenzéki politikai erőkként szövetkezve, sokszor destruktív módon jelennek meg, ahogy ez több budapesti projekt esetében történt.

5. Városfejlesztési a gyakorlatban– Budapest Liget projekt

Budapest Magyarország fővárosaként kiemelt szerepet tölt be mind gazdasági, mind társadalmi vonatkozásban. Emellett a kelet európai régió egyik meghatározó városa, versenyben Pozsonnyal és Béccsel, fontos csomóponti funkciót lát el az európai közlekedési hálózatban. Budapest városfejlesztési koncepciójának alapja egy harmonikus, kiegyensúlyozott város kialakítása, ami csak organikus és a tervezett növekedés, fejlődés összhangjával valósítható meg.

A városfejlesztési projektek átfogó vizsgálata alapján mintegy 100 projekt zárult le, van folyamatban illetve tervezési fázisban Budapest területén. Ezek jelentős része a történelmi belső zónákra koncentrálódik a Budai Vár, a Hősök tere (Liget projekt) illetve a Kossuth tér környékére. Vannak természetesen ezen a területen kívül eső, az Északi Duna-kapu (Vizes VB) valamint a Déli Duna-kapu (Olimpiai Központ, MŰPA stb.) környezetében megvalósult illetve megvalósítandó fejlesztések és egyéb önálló a városszövetbe kevésbé illeszkedő beruházások. (Gál, 2017)

A Liget Budapest projekt nagyjából hétszáz millió euró értékű kiemelt kormányzati beruházás, amely Budapest legjelentősebb zöld területén a 200 éves Városligetben valósul meg. A fejlesztés központi eleme a Múzeumi Negyed létrehozása, a projektgazdák kommunikációja szerint a zöldfelületek növelése mellett. A több épület lebontásával, négy épület felújításával és öt új épületkomplexum építésével járó projekt során a terület beépítettség 5%-ról 7%-ra változik, miközben a zöld terület arány 6%-al nő. Az építkezést két évvel ezelőtt megkezdték, az eddigi bontási munkáknak és fejlesztéseknek több ősfá is áldozatul esett, a Városliget jelentős része napjainkban építési terület. A Liget Budapest projektgazdái a civil szervezetekkel négy fórum kertében egyeztettek, de érdemi párbeszédre nem beszélhetünk, így a megvalósítás során több összecsapás is volt a tiltakozó civilekkel.

Felmerül tehát a kérdés, hogy vajon miként látják a budapesti lakosok saját szerepüket a városfejlesztési projektekként kapcsolatban általában és miként vélekednek a fent vázolt konkrét projekt vonatkozásában.

6. Anyag és módszer

2016-ban több felmérést végeztek a budapestiek körében a Liget Budapest projekttel kapcsolatban. A Sonda Ipsos 500 fős, reprezentatív mintán végzett kutatásának eredményei értelmében a megkérdezettek 75%-a nem támogatta új épületek építését a Városliget területén. A Medián Közvélemény és Piackutató Intézet szintén 500 fő megkérdezése során arra a következtetésre jutott, hogy a budapestiek a terület közpark jellegének fenntartását, építkezés nélküli rehabilitációját gondolják jó megoldásnak, jóval alacsonyabb költségvetés mellett, a jelenlegi tervek helyett.

A szekunder adatok eredményeit elfogadva jelen kutatás nem elsősorban a Liget projekttel kapcsolatos konkrét véleményekre fókuszál, hanem általánosságban vizsgálja a városfejlesztési projektekkal kapcsolatos attitűdöket.

A források áttekintése alapján, a kutatási eredmények valamint az általános közösségi részvétellel kapcsolatban tapasztalt tendenciákat figyelembe véve, az alábbi hipotéziseket fogalmazhatóak meg.

H1: Feltételezhető, hogy a városfejlesztést illetően általános elégedetlenség jellemző a megkérdezettekre, várható, hogy az egyes városfejlesztési irányok területén megvalósult projektekkal legfeljebb közepes mértékben vannak megelégedve.

H2a: Általánosságban és a konkrét projekttel kapcsolatban is érzékelik a megkérdezettek a neoliberais városfejlesztés negatívumait.

H2b: Úgy érzékelik a kutatásban résztvevők, hogy a városfejlesztés nem a közösség érdekében és annak bevonásával zajlik.

H3: Az attitűdkomponensek megjelennek a városfejlesztési projektekkal kapcsolatban. A háromkomponensű attitűdmodell (Rosenberg - Hovland, 1960) affektív, kognitív és viselkedési komponensekkel tényleg mérhetőek faktoranalízis segítségével.

A kérdőívben a városfejlesztésről általában és konkrét Liget Budapest projekttel kapcsolatban foglaltunk meg állításokat. A válaszadók véleményét ötfokozatú Likert skála segítségével vizsgáltuk.

6.1. Minta összetétele

A város mindenkié kortól, nemtől, lakóhelytől, jövedelemtől függetlenül, így a mintavételi alapsokaság ennek megfelelően meglehetősen heterogén. Irányított mintavételi eljárás segítségével, hólabda technikát alkalmazva kérdőívünket online juttattuk el a megkérdezettekhez. Habár a mintában a felsőfokú végzettségű fiatal válaszadók felülreprezentáltak, megjelennek a kevésbé iskolázott, idősebb

alanyok is. Ugyanakkor a kutatás a mintavételi módszer miatt nem reprezentatív. A minta összetételét a 1. számú táblázat tartalmazza.

1. táblázat: A mintaösszetétele

		<i>Elemsszám</i>	<i>Megoszlás</i>	<i>Kumulált százalék</i>
Nem	Férfi	74	41,2	41,2
	Nő	106	58,8	100,0
Lakóhely	Buda	28	15,6	15,6
	Pest	114	63,3	78,9
	Egyéb	38	21,1	100,0
Kor	18-27	110	61,1	61,1
	28-39	26	14,4	75,6
	40-55	36	20,0	95,6
	55+	24	4,4	100,0

Forrás: saját kutatás (2018), N=180

6.2. Eredmények

Az egyes fejlesztésekkel kapcsolatos véleményeket a 2-es számú táblázat tartalmazza. Az eredmények alátámasztják az előzetes feltevést, miszerint általánosságban elégedetlenek a megkérdezettek a megvalósult fejlesztésekkel kapcsolatban. Leginkább a sporttal, rekreációval kapcsolatosan megvalósult projektekkel elégedettek a válaszadók, míg az egészségügyi beruházások tekintetében komoly, a válaszadók által is észlelt elmaradásokra utalnak az eredmények.

Általánosságban a megkérdezettek inkább elégedettek a fejlesztési irányokkal (átlag: 3,29 szórás: 1,06259) és a Liget projektet a város identitásához illeszkedő fejlesztésnek gondolják. (átlag: 2,96 szórás: 1,19232), de a két kérdés közötti összefüggés vizsgálat alapján nincs kapcsolat a két állítás között. A Pearson fél Chi-négyzet próba eredménye alapján ($\chi^2 = 24,640$; $df=16$; $p > 0.05$) elmondható, hogy az általános elégedettség és a konkrét projekt megítélése nem függ egymástól.

2. táblázat: Az egyes városfejlesztési kategóriákkal kapcsolatos elégedettség

Leíró statisztikák					
Állítások	N	Min.	Max.	Átlag	Szórás
Q2.6 Közcélú sporttal, rekreációval kapcsolatos beruházások	176	1,00	5,00	2,98	1,25
Q2.7 Lakóépületek építése, felújítása	172	1,00	5,00	2,97	1,13
Q2.4 Közcélú kulturális, oktatási, tudományos célú beruházások (múzeumok, színházak, iskolák)	176	,00	5,00	2,82	1,23
Q2.8 Okosváros projektek (pl. WIFI lefedettség, Digitális tájékoztató rendszerek)	170	1,00	5,00	2,72	1,25
Q2.3 Zöldterületek, rekreációs területek fejlesztése	180	,00	5,00	2,67	1,26
Q2.1 Közműhálózat, infrastruktúra (úthálózat) fejlesztése	176	1,00	5,00	2,66	1,10
Q2.2 Beépítetlen területekkel kapcsolatos telek-átalakítási feladatok	178	1,00	5,00	2,54	,96
Q2.5 Közcélú egészségügyi vonatkozású fejlesztések	172	1,00	5,00	1,65	1,04

Forrás: saját kutatás (2018), N=180

A neoliberais városfejlesztési koncepció problémáit ugyanakkor érzékelik a válaszadók mind általánosságban, mind a konkrét projekt vonatkozásában. (3. táblázat)

3. táblázat: A neoliberais városfejlesztéssel kapcsolatos vélemények

Állítások	N	Min.	Max.	Átlag	Szórás
Q1.9 Az gondolom, hogy a tervezés, megvalósítás során jobban figyelembe kellene venni az érintettek (lakosság, szakértők stb.) véleményét (akár népszavazás keretei között)	162	1,00	5,00	4,05	1,16
Q1.3 Úgy gondolom, hogy a megvalósuló városfejlesztési projektek hosszú távú stratégia részeként valósulnak meg	174	1,00	5,00	3,11	1,23
Q1.8 Véleményem szerint a fejlesztések nem szolgálják az érintettek (ott lakók, ott dolgozók, ott működő cégek stb.) jobb életminőségét	172	1,00	5,00	2,91	1,23
Q1.7 Véleményem szerint a fejlesztési projektek az érintettek (ott lakók, helyi cégek, civilek stb.) támogatásával valósulnak meg	166	1,00	5,00	2,43	1,12
Q6.6 A projekt során inkább közösség érdekei érvényesülnek, nem egyes érintettek profit elvárásai	158	1,00	5,00	2,27	1,37
Q6.7 A Liget Budapest projekt során figyelembe veszik a budapesti lakosok véleményét	162	1,00	5,00	2,06	1,12

Forrás: saját kutatás (2018), N=180

Mivel a városfejlesztéssel kapcsolatos attitűdöket mérő állításokat magunk határoztuk meg Cornbach-alfa segítségével teszteltük a hírnév mérésére létrehozott modell elemeinek megbízhatóságát. A kapott eredmény (Cornbach-alfa=0,710) alátámasztja a skála belső konzisztenciáját. Az elemzés alapján, egy tényező törlésével nőne a megbízhatóság, de mivel a témakör szempontjából ez egy fontos állítás, ezért bevontuk a faktorelemzésbe. Mindezek alapján kijelenthetjük, hogy a modell a témakört kellően megragadja.

A megbízhatósági vizsgálat alapján célszerű valamennyi változót bevonni a faktorelemzésbe. A futtatás során kapott KMO érték 0,711, ami alapján a változók alkalmasak a faktoranalízisre. Az elemzés során főkomponens analízist és Varimax rotációs módszert alkalmaztunk, az így kialakult három faktor együtt a teljes variancia 59,84%-át magyarázza, ami éppen a szakirodalomban (Sajtos-Mitev, 2007) minimumként megfogalmazott 60% alatt van, de a minimális eltérés miatt tovább folytattuk a vizsgálatot.

A faktorokat és az egyes komponensek magyarázó erejét az 4. számú táblázat szemlélteti.

4. táblázat: Faktorelemzés eredménye

Rotated Component Matrix ^a				
	Component			
	Factor 1	Factor 2	Factor 3	
Q1.2 Véleményem szerint a város jó irányban alakul át, nekem tetsző fejlesztések zajlanak	0,853	-0,167	0,071	
Q1.1 Tapasztalatom szerint Budapest összességében egy élhető, európai léptékű város	0,828	0,011	-0,055	
Q1.3 Úgy gondolom, hogy a megvalósuló városfejlesztési projektek hosszú távú stratégia részeként valósulnak meg	0,812	-0,224	0,06	
Q1.11 Véleményem szerint a nemzetközi hírű események (kulturális, gazdasági, sport) fontosak a városfejlesztés szempontjából	0,632	0,03	0,193	
Q1.4 Úgy gondolom, hogy a közterületek rehabilitációja egyéb munkahelyteremtő beruházások kárára valósulnak meg	0,017	0,792	-0,151	
Q1.9 Az gondolom, hogy a tervezés, megvalósítás során jobban figyelembe kellene venni az érintettek (lakosság, szakértők stb.) véleményét (akár népszavazás keretei között)	0,167	0,597	0,329	
Q1.7 Véleményem szerint a fejlesztési projektek az érintettek (ott lakók, helyi cégek, civilek stb.) támogatásával valósulnak meg	0,387	-0,522	0,259	
Q1.10 Véleményem szerint a városfejlesztés legfőbb célja, hogy Budapest vonzóbb turisztikai célpont legyen	0,489	0,147	0,571	
Q1.5 A városfejlesztés témakörét fontosnak tartom, tájékozódok róla	0,146	-0,16	0,487	
Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.				

a. Rotation converged in 4 iterations.

Forrás: saját kutatás (2018), N=180

A kialakult faktorok kevésbé tükrözik az attitűd szakirodalom szerinti három komponensét. Az összefüggő állítások alapján az alábbi faktorok definiálhatók.

F1: A városfejlesztéssel kapcsolatos távlatokban gondolkodó, inkább a „vágyak és ígéreték” szintjén megjelenő tényezőket tömörítő dimenzió jelenik meg elsőként.

F2: Elsősorban a projektek megvalósítási körülményeit taglaló kérdések alapján egy „elvárások és válaszok” dimenziót definiálhatunk, amely a résztvevő felek részéről (akár projektgazda, akár a közösség képviselője) megfelelő közreműködést/támogatást feltételez a sikeresség érdekében.

F3: A saját és mások bevonódására vonatkozó állításokat tömörítő harmadik faktort a „részvétel és felelősségvállalás” dimenzióként lehet leírni. Az ebben a faktorban megjelenő kérdések mind a közösség, mind az egyén részvétellel kapcsolatos felelősséget, feladatokat érintik.

7. Konklúzió

Az attitűd, nehéz mérhetősége ellenére meghatározza gondolkodásmódunkat, viselkedésünket. Jellemzően részleges információk, különböző külső impulzusok hatására és belső értékrend, hit és vélemény és a bennünket ért ingerek kombinációjaként alakul ki. Jelen publikációban a városfejlesztési projektekkel kapcsolatos attitűdöket tártuk fel általánosságban és egy konkrét projekt vonatkozásában.

A kutatás alapján a Liget Projektről a válaszadók zöme hallott ugyan, de pontos információval nem rendelkezik a beruházásról. Miközben a válaszadók a közösségek bevonását sürgetik és véleményük figyelembevételét akár népszavazás keretében is elképzelhetőnek tartják, kizárólag a projektgazdát tartják felelősnek a nem megfelelő tájékoztatást illetően. Tény ugyanakkor, hogy a minta mérete és összetétele okán mélyebb elemzésre nem volt lehetősége, de feltételezhető, hogy a környéken élők több információval és még határozottabb véleménynel rendelkeznek a projekt vonatkozásában.

Felhasznált irodalom

- [1.] Arnstein, Sherry R.(1969): A Ladder Of Citizen Participation, Journal of the American Planning Association, 35: 4, 216 -224 p.
<http://www.participatorymethods.org/sites/participatorymethods.org/files/Arnstein%20ladder%201969.pdf>
- [2.] Bajnai, L (2011): Az építészeti örökség integrált védelme az operatív városfejlesztés eszköztárával, Doktori értekezés, Pécsi Egyetem MIK Bauer Marcel Doktori Iskola, Pécs
- [3.] Egedi, T. (2017) Városfejlesztési paradigmák az új évezredben – a kreatív város és az okos város, Földrajzi Közlemények 2017. 141. 3. pp. 254–262.
https://www.foldrajzitasasag.hu/downloads/foldrajzi_kozlemenyek_2017_141_evf_3_pp_254.pdf

- [4.] Enserink, B., Koppenjan, J., (2007) "Public participation in China: sustainable urbanization and governance", *Management of Environmental Quality: An International Journal*, Vol. 18 Issue: 4, pp.459-474,
<https://doi.org/10.1108/14777830710753848>
- [5.] Gál, B (2017): A városfejlesztési koncepció szerepe a nagyvárosok globális problémáinak megoldásában Budapest példáján keresztül, Doktori értekezés, Pécsi Egyetem MIK Bauer Marcel Doktori Iskola, Pécs
- [6.] Ho, D., Yau, Yung, Wah Poon, Sun & Law, Chi-kwong & Chui, Ernest & Wong, Yu & Mut Lee, Ka & S.F. Ko, Lisanne & Kwong Yip, Hak & K.H. Wong, Katherine. (2011). Urban renewal in Hong Kong: a community aspiration study. *Surveying and Built Environment*. 21. 63-77.
- [7.] Horvátné Barsi B., Lados, M. (2011) Smart cities tanulmány. MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet, Győr. 120 p
- [8.] Kun, L. (2016) Városfejlesztés és okos városok a mutatószámok tükrében, *Információs Társadalom*, XVI. évf. 3. szám, 157-164. Old
http://real.mtak.hu/51369/1/it_2016_03_8_kun.pdf
- [9.] Mitev, A. – Sajtos, L (2007) SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv, Alinea Kiadó, Budapest
- [10.] Noworól, A. (2017) Revitalization as an Instrument of Local Development in Poland MANAGEMENT, ENTERPRISE AND BENCHMARKING (MEB) 2017: "Global challenges, local answers" Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország, 2017.04.28-2017.04.29. http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/23_Noworol.pdf
- [11.] Piskót, I. (2006) Közösségi innovációs marketing – a tudásalapú (innováció-orientált) terület – és gazdaságfejlesztésben in *Marketing kaleidoszkóp* (szerk. Piskóti, I), Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Miskolc 321-343
- [12.] Swyngedouw, E., Moulaert, F ; Rodriguez, A. (2002) Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban Policy Published by Blackwell Publishing, 108 Cowley Road, Oxford OX4 1JF, UK and 350 Main Street, Malden,
- [13.] Takano, T.; Nakamura, K.; Watanabe M. (2002): Urban residential environments and senior citizens' longevity in megacity areas: the importance of walkable green spaces *Journal of Epidemiology &Community Health* 2002 56, 913-918 p. <http://jech.bmj.com/content/56/12/913>